

Lærervejledning til kuratorskolen

Klassetrin: 7. til 9. klasse

Forløbets nøgleord: kultur, kulturarv, museer, kuratering, kulturforvaltning.

Varighed af forløbet: 8 til 10 lektioner, inklusive udflugt til et af museerne.

Læringsmål:

- Jeg kan forklare, hvad kulturarv kan være.
- Jeg kan forklare, hvad kuratering er.
- Jeg kan forklare museets forskellige roller i forhold til bevaring og udstilling af kulturarv.
- Jeg kan argumentere for udvælgelse af værker på baggrund af et tema.
- Jeg kan kuratere en udstilling på baggrund af et tema og udvalgte værker.

Formålet for forløbet

Kuratorskolen er resultatet af et samarbejdsprojekt mellem Museum Sønderjylland, Museumsberg Flensburg, Nolde Stiftung Seebüll og Kulturaftale Sønderjylland-Schleswig. Yderligere museer har også bidraget. Projektet har til formål at gøre eleverne opmærksomme på den fælles kulturarv, der eksisterer i grænselandet, og bringe eleverne tættere på hinanden på tværs af den dansk-tyske grænse. For at gøre denne fælles kulturarv lettere tilgængeligt har vi skabt en bank af kunstværker, som både elever og lærere kan gøre brug af hjemme fra klasselokalet. Det skaber en mulighed for, at eleverne kan komme helt tæt på kulturarven på en ny og anderledes måde.

Lærerens forberedelse

Dette forløb kan fungere både i et enkelt fag og tværfagligt. Inkorporeringen af forløbet i årsplanen kan derfor med fordel ske i lærerteamet, skulle I ønske en tværfaglig projektuge eller et længere tværfagligt samarbejde. Derudover indeholder forløbet en dagsudflugt til et af projektets museer. Det er derfor en god idé at skabe kontakt til museet i god tid, så I kan arrangere besøget. Forløbet er beregnet til, at en klasse fra henholdsvis den danske og den tyske side af grænsen skal mødes. Det kan derfor være en stor fordel, at lærere, der mestrer begge sprog, er involveret i forløbet, så de kan facilitere kontakten og samarbejdet mellem de to klasser. Som en del af forberedelsen er det derfor også nødvendigt at række ud til en partnerskole på den anden side af grænsen, så forløbet kommer til at foregå på samme tid på begge skoler.

I kan med fordel sætte jer ind i både forløbet og hjemmesiden, inden I implementerer det i undervisningen. På den måde kan I skabe et overblik over og ændre i forløbet, hvis I bedømmer, at det er nødvendigt. I kan også implementere ekstra stilladsering af visse opgaver, hvis nogle af jeres elever har behov for ekstra støtte.

Som en del af forløbet skal eleverne lave deres egen udstilling. For at opnå en fornemmelse af relevans er det en fordel, hvis hele projektet afsluttes med en fernisering. I den forbindelse kan den enkelte lærer eller det enkelte lærerteam på forhånd bestemme, hvem der skal komme og se udstillingen, så invitationerne kan komme ud i god tid. I forbindelse med en offentlig fernisering er det vigtigt, at I er opmærksomme på, at nogle af billederne ikke må bruges uden at have indhentet tilladelse fra dem, der har rettigheder. I den forbindelse har I mulighed for at tale med jeres elever om ophavsrettighed, når man udstiller eller fx poster noget på sociale medier.

Kort overblik over forløbet

Forløbet følger en før, under og efter model, hvor hvert stadie har til formål at fagligt stilladsere og forberede eleverne på det næste trin i modellen. Eleverne starter forløbet hjemme på skolen, hvor de arbejder med relevante fagtermer. Eleverne skal derefter på et museumsbesøg, hvor de sammen med en partnerklasse skal løse en række opgaver, hvor kuratering er i fokus. Efter museumsbesøget skal eleverne tilbage på deres egen skole lave deres egen udstilling baseret på et tema.

Eleverne starter forløbet ved at arbejde med nøgleordene *kultur, kulturarv, museer og kulturforvaltning*. Eleverne kommer gennem tekster, opgaver og videoer til at arbejde med kultur- og kulturarvsforståelser, materiel og immateriel kulturarv, UNESCOs museumsdefinition og museumsregulativer i form af love og retningslinjer. På denne måde får eleverne dannet et fagligt overblik over de mest væsentlige emner inden for forløbet og får muligheden for at styrke deres fagfaglige ordforråd.

Under museumsbesøget vil eleverne i grupper blive introduceret til den kuratoriske praksis af deres museumsguide. Under besøget er lærerens rolle at støtte eleverne i deres tværnationale gruppearbejde samt støtte museumsguiden ved at tage et medansvar for klasserumsledelse. Formålet med museumsbesøget er, at eleverne oplever et eksempel på kuraterede udstillinger i praksis, så de senere kan opbygge deres egen udstilling. Læs mere om museumsbesøget under overskriften **Hvordan kan I facilitere gode forhold for museumsbesøget og partermødet?**

Forløbet afsluttes med, at eleverne producerer deres egen udstilling, der - hvis muligt - afsluttes med en fernisering, hvor et publikum bliver inviteret ind for at se udstillingen. Læs mere om den

afsluttende udstilling under overskriften **Hvordan kan I stilladsere eleverne i udviklingen og ferniseringen af deres egen udstilling?**

Hvordan kan I bruge hjemmesiden og opgaverne i undervisningen?

Når I starter forløbet, kan I give en fælles introduktion til forløbet og hjemmesiden. Alle elever skal have adgang til en computer og alle elever skal have lavet et login. Hjemmesiden vil guide dem igennem loginprocessen. Som en del af forløbet skal eleverne arbejde i grupper. Det er vigtigt, at alle i gruppen skriver noter ind på deres egen profil. Noterne kan bruges, hvis eleverne skal op til eksamen senere på året.

Under forløbet skal der laves fælles opsamlinger på opgaverne. Her har I mulighed for at inkorporere fagspecifikke elementer alt afhængigt af, hvilke fag I arbejder med. Som inspiration kan I læse mere under overskriften **Hvordan kan I arbejde med forløbet inden for forskellige fag?**

Hvordan kan I facilitere gode forhold for museumsbesøget og partnermødet?

Skab kontakt til et af de medvirkende museer, så I sammen kan aftale, hvad der kommer til at skulle ske.

Som forberedelse til museumsforløbet er det inkluderet i elevernes opgaver, at de skal øve sig på at introducere sig selv på deres partnerklasses sprog. I kan med fordel støtte dem i denne opgave ved at skrive hele sætninger op med eleverne, så de har mulighed for at læse deres introduktioner op, hvis de er nervøse. Kommunikation mellem eleverne er vigtigt for museumsbesøget, så I kan også øve introduktionerne på engelsk, hvis det er mere nært som fællessprog.

Derudover skal eleverne benytte en mobilversion af hjemmesiden. Det gør de ved at gå på hjemmesiden og på deres telefon og derefter bruge deres login. Det kan være en god ide at tjekke, om alle elever har data tilgængelig på den anden side af grænsen. Hvis ikke, skal de have papir og blyant med, så de stadig kan deltage i opgaverne.

Når I ankommer til museet, anbefaler vi, at I laver nogle icebreaker-øvelser med eleverne, så de bliver rystet sammen, inden museumsguiden træder til, og inden de skal ud og lave opgaver. Det er vores erfaring, at partnermøderne går bedst, når eleverne har haft en chance for lidt uformelt at møde og introducere sig til hinanden.

Forslag til icebreaker-øvelser:

- Zip, zap, zoom.
- Hop på samme tid uden at tale.
- Introduktions stop dans: gå rundt mellem hinanden og når der bliver sagt "stop", finde en, du ikke kender, og introducer dig selv.

Når museumsguiden tager over, er det jeres rolle at hjælpe eleverne med at kommunikere i grupperne, oversætte instrukser eller tekster på fremmedsprog og bistå museumsguiden med klasserumsledelse. Som inspiration er der vedlagt en skabelon for museumsbesøget nederst i dokumentet. Det er ikke sikkert, at alle museerne ønsker at følge skabelonen, men det er vigtigt, at besøget har et kuratorisk fokus, og at eleverne får udført opgaven med at lave deres egen lille udstilling.

Hvordan kan I stilladsere eleverne i udviklingen og ferniseringen af deres egen udstilling?

Inden eleverne skal lave deres egen udstilling, skal der sættes et tema for udstillingen. Vi har indsamlet værker efter følgende kategorier og der følger en introvideo til hver kategori, der fortæller eleverne om, hvordan de kan skabe en udstilling inden for hvert tema.

- Historiske begivenheder
- Historiske steder
- Historiske personer
- Kunstnere med tilknytning til grænselandet
- Samtidig/aktuel kunst i grænselandet

I har som undervisere også mulighed for at definere jeres eget tema, men da der ikke vil følge en introvideo med, ville det være nødvendigt for jer at formulere egne retningslinjer for, hvordan I ønsker, eleverne skal gribe et selvvalgt tema an.

Vi anbefaler, at I, udover at vælge et tema, også vælger en vinkling på temaet. Denne vinkel kan være inspireret af de fag, I arbejder med, eller en fortælling/et budskab, I gerne vil have eleverne til at formidle. På den måde stilladserer I både målet, men også formålet med udstillingen. At vælge en vinkel kan også blive til en øvelse i klassen for at skabe en fælles debat om, hvordan et tema kan vinkles på mange måder.

Når temaet er valgt, skal eleverne indsamle kunstværker, de mener passer til. For at løse den opgave, skal de bruge kunstbanken på hjemmesiden. Her kan de søge efter og udvælge de værker, de gerne vil bruge. Udvælgelsen sker af to runder. Først skal de i grupper udvælge fire værker og

lave en lille billedtekst til dem hver. Værkerne skal printes ud i farve, så de har mulighed for at lægge dem op sammen i den næste øvelse.

Eleverne skal i klassen sammen sortere i de mange værker, så der ikke kommer gentagelser og alle er enige om, hvad der skal udstilles. Det er også her, de kan vælge at lave deres egne værker som en tilføjelse til udstillingen.

Når det kommer til selve udstillingen, er, hvem de udstiller for, vigtigt. Så alt afhængigt af, hvem der er inviteret, kan I med fordel gøre dem opmærksomme på, hvordan man kunne målrette formidlingen af udstillingen til de besøgende, f.eks.

- **Familie.** Højden på billederne, tekststørrelsen for dem, der har svært ved at se. Hvilket sprog bliver billedteksterne skrevet i? Hvordan laver man en rundvisning for grupper med blandet alder?
- **Skolekammerater og lærere:** Højden på billederne, sproget i billedteksten, hvordan laver man en rundvisning for børn?
- **Partnerklassen:** Hvordan laver man en rundvisning på et fremmed sprog, oversættelser af billedteksterne, hvordan laver man en rundvisning for nogen, der lige har været igennem det samme forløb?

Når temaet er sat, værkerne er udvalgt og målgruppen er fastsat, skal eleverne til at konstruere den fysiske udstilling. Til det følger også en lille introvideo. Det første, de skal, er at lave billedtekster målrettet deres besøgende. Der skal tages stilling til, hvad der skal skrives og hvordan det skal skrives. Der er i elevmaterialet sat en række krav, såsom kunster, årstal og medie, men ud over det er der plads til fri leg i teksterne for at gøre plads til de fag, der bliver inkorporeret i forløbet. For inspiration se **Hvordan kan I arbejde med forløbet inden for forskellige fag?**

Når det er gjort, kan der eventuelt males rammer til billederne. På den måde kan eleverne tage stilling til, hvilken farve, størrelse og form rammen skal have, og hvad det gør for den måde, man ser billedet eller genstanden. Dernæst skal de hænges op sammen med billedteksterne. Her skal der tages hensyn til rækkefølgen, hvilken historie vil de gerne fortælle med deres værker? Og hvor højt skal billederne hænge i forhold til dem, der kommer og ser på dem, og hvordan skal teksten hænge i forhold til værket?

Som afslutning skal eleverne lave en fernisering, hvor de planlægger en rundvisning, som var de museumsguider på deres eget museum. Her kan der drages inspiration fra deres udflugt til et museum.

Efter ferniseringen kan der evalueres på de følgende læringsmål og elevernes oplevelse af forløbet.

Hvordan kan I arbejde med forløbet inden for forskellige fag?

Billedkunst: Forløbet er oplagt i billedkunsthaget, hvor eleverne kunne arbejde med kunsthistorie, stilarter, kunsterne, malerteknikker og kuratering. Skulle eleverne arbejde med forløbet i billedkunst, kunne det udvides med, at eleverne selv producerer værker, der kan indgå i den endelige udstilling. Disse værker kunne udformes som fotografi, collager, medieinstallationer eller mixed media.

Historie: Forløbet kan vinkles ind på historiefaget ved hjælp af fagområdet historiebrug. Her kan billederne bruges som kilder, der beskriver deres samtid. Læreren kan vælge at udvide forløbet ved at inkludere opgaver som komparative analyser af kilder, der beskriver den samme begivenhed, eller inkorporere skriftlige kilder i formidlingen af de malede værker. Man kunne også vælge at fokusere mere på museets historie som institution og undersøge, hvad museer og deres udstillinger betyder for den måde, vi forstår historien og vores egen rolle som historieskabende, og derved bringe historie/historisk bevidsthed i spil.

Samfundsfag: Kunst er gennem historien ofte blevet brugt til at promovere politiske eller nationalistiske ideologier. Forløbet kunne vinkles til et samfundsfagligt fokus ved at inddrage den indflydelse, black lives matter havde på kunstverdenen, og føre til debat om, hvem der har magten til at vælge, hvem der bliver repræsenteret gennem kunst. Både når det kommer til hudfarve og køn samt mennesker med fysisk eller psykisk handicap. Forløbet kan derfor udvides ved, at eleverne selv laver nogle værker, der udfylder de repræsentationshuller, der måske opstår, når de laver deres egen udstilling. Disse værker kunne udformes som fotografi, collager, medie installationer eller mixed media.

Sprog: I sprogfagene kan der arbejdes med billedanalyse, fortolkning og formidling til en bestemt målgruppe. Billedanalyserne og elevernes fortolkninger kan indgå i både billedteksterne, men også som en del af ferniseringen, hvor eleverne skal give en rundtur for de besøgende.

Skabelon for museumsbesøg

Dette er en skabelon, der kan tilpasses efter behov af individuelle lærere og museer.

Frivillig opgave: Hvis der er plads eller der har været mulighed for at booke et lokale, mødes de to partnerklasser først samlet og får opsummeret, hvorfor de er med på museum. Derefter er der icebreaker-øvelser.

Foreslåede icebreaker øvelser:

- Zip, zap, zoom.
- Hop på samme tid uden at tale.
- Introduktions stop dans: gå rundt mellem hinanden og når der bliver sagt "stop", find en, du ikke kender, og introducer dig selv.

Gruppeopgaver på museet: Eleverne inddeles i grupper af to eller fire elever, gerne med lige antal tyske og danske elever i hver gruppe.

Opgave 1. Find et rum eller en del af en udstilling, I godt kan lide.

Opgave 2. Beskriv rummet eller den del af kunststillingen, I har valgt. Hvilken slags billeder hænger der? Hvor på museet er det? Har udstillingen en titel?

Opgave 3. I grupperne skal eleverne sammen diskutere, hvordan rummet og udstillingen er opbygget med udgangspunkt i spørgsmål som:

- Hvordan forholder værkerne sig til hinanden?
  - Er det den samme type værker?
  - Hvad binder værkerne sammen?
    - Farve
    - Motiv
    - Stil
    - Kunstner
  - Er nogle af værkerne udstillet i små grupper eller er de udstillet hver for sig?
  - Hvad gør opstillingen ved den måde, I ser værkerne på?
  - Er alle værker i samme højde?
  - Gør højden noget ved den måde, I ser på værkerne?
  - Passer værkerne til udstillingens tema?
- Hvordan er rummet indrettet?
  - Hvordan står væggene i forhold til hinanden? Er det et åbent rum, eller skal man gå rundt om vægge for at se det hele?
  - Hvilke farver er der i rummet ud over værkerne? Vægge, gulve, lofter, gardiner, møbler osv.
  - Synes I, at rummets farver og indretning passer til værkerne og udstillingen som helhed?

Opgave 4: I grupperne laver eleverne en lille udstilling på 5 værker med temaet "Yndlingsfarve". Her kan de vælge frit på museet, hvilke værker, de vil inkludere i deres egen samling/udstilling.

Frivillig opgave: To grupper mødes, så der enten opstår små grupper af 4 eller 8, hvor de fremlægger deres opgaver for hinanden. Hvis der ikke er tid eller plads på museet, fremlægger den danske del af gruppen deres opgaver hjemme i klassen, og det samme med den tyske del af gruppen.